Lietas Nr. 11096125312
Lietas arhīva Nr. SKK-0061-16

LĒMUMS

Rīgā 2016.gada 24.maijā

Latvijas Republikas Augstākā tiesa šādā sastāvā:

tiesnesis P.Opincāns
tiesnesis P.Dzalbe
tiesnese A.Poļakova

izskatīja lietu rakstveida procesā sakarā ar apsūdzētā /J.G./ aizstāves G.Kaminskas un cietušo /A.P./, /M.P./, /A.A./ kasācijas sūdzībām par Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 18.septembra spriedumu un

k o n s t a t ē j a

Ar Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2014.gada 27.oktobra spriedumu
/J.G./, /personas kods/,
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 116.pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 10 gadiem un ar policijas kontroli uz 1 gadu;
atzīts par vainīgu Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 3 mēnešiem.
Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu /J.G./ galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 10 gadiem 1 mēnesi un policijas kontrole uz 1 gadu.
Piedzīta no /J.G./ par labu cietušajai /A.P./ mantiskā kaitējuma kompensācija 1511,22 *euro* un morālā kaitējuma kompensācija 13090,40 *euro*.
Piedzīta no /J.G./ par labu /A.A./ morālā kaitējuma kompensācija 5000 *euro*.
Piedzīta no /J.G./ par labu /M.P./ morālā kaitējuma kompensācija 14228,72 *euro*.
Piedzīta no /J.G./ par labu valstij /A.P./ izmaksātā valsts kompensācija 1138,30 *euro*.
Lietiskie pierādījumi:
- pase uz /J.G./ vārda – uzskatāma par atdotu /J.G./;
- mobilais telefons Nokia, mobilais telefona lādētāju – pēc sprieduma spēkā stāšanās atdodams cietušajai /A.P./, bet mantu neizņemšanas gadījumā tās iznīcināmas;
- melnas krāsas soma ar drēbēm un gultas piederumiem (oranžas krāsas dvielis, pārvalks, lakats, oranžas krāsas sieviešu blūze, baltas krāsas blūze, oranžas krāsas sieviešu krekliņš, melna cepure, pelēkas bikses, rozā sieviešu apakšbikses, melns krūšturis, dzeltens dvielis, melns krekliņš, brūna jaka, brūnas bikses, divas melnas zeķes, vīriešu apakšbikses, melni legingi, melnas džinsu bikses, gaišs T-krekls, melna lenta, melna virsjaka, maisiņš, viens sieviešu auskars un melnas sieviešu apakšbikses) – pēc sprieduma spēkā stāšanās iznīcināmi;
- gultas pārvalks, palags, spilvens, spilvendrāna, vīriešu šorti un raiba sieviešu blūze – pēc sprieduma spēkā stāšanās iznīcināmi;
- trīs iepakojumi ar nagu nogriezumiem – pēc sprieduma spēkā stāšanās iznīcināmi;
- piecas atslēgas – pēc sprieduma spēkā stāšanās atgrieztas /adrese/, īpašniekam /H.G./;
- dators „DELL", datora soma, datora lādētājs un Tele 2 flašu – pēc sprieduma spēkā
stāšanās atdodami /J.G./, bet mantu neizņemšanas gadījumā tās iznīcināmas.

Ar Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 18.septembra spriedumu Rīgas pilsētas Kurzemes rajona tiesas 2014.gada 27.oktobra spriedums atcelts daļā par /J.G./ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu pēc Krimināllikuma 116.panta, noteikto galīgo sodu saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu, daļā par noteikto morālo kaitējuma kompensāciju /A.A./, daļā par rīcību ar lietiskajiem pierādījumiem.
/J.G./ atzīts par vainīgu Krimināllikuma 116.pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā un sodīts ar brīvības atņemšanu uz 9 gadiem 9 mēnešiem un ar policijas kontroli uz 1 gadu.
Saskaņā ar Krimināllikuma 50.panta pirmo daļu /J.G./ galīgais sods noteikts brīvības atņemšana uz 9 gadiem 10 mēnešiem un policijas kontrole uz 1 gadu.
Piedzīta no /J.G./ par labu /A.A./ morālā kaitējuma kompensācija 12 000 *euro*.

Lietiskie pierādījumi:

– mobilais telefons NOKIA, mobilais telefona lādētājs, lakats, oranžas krāsas sieviešu blūze, baltas krāsas blūze, oranžas krāsas sieviešu krekliņš, rozā sieviešu apakšbikses, melns krūšturis, brūna jaka, brūnas bikses, melni leginģi, sieviešu auskari, melnas sieviešu apakšbikses, raiba sieviešu blūze un /E.P./ līķa nagu nogriezumi – pēc sprieduma spēkā stāšanās atdodami cietušajai /A.P./, bet to neizņemšanas gadījumā manta un bioloģiskie materiāli iznīcināmi;

– melnas krāsas soma, oranžas krāsas dvielis, pārvalks, melna cepure, pelēkas bikses,

dzeltens dvielis, melns krekliņš, divas melnas zeķes, vīriešu apakšbikses, melnas džinsa bikses, gaišs T-krekls, melna lenta, melna virsjaka, maisiņš, gultas pārvalks, palags, spilvens, spilvendrāna un vīriešu šorti – pēc sprieduma spēkā stāšanās iznīcināmi;

– /J.G./ nagu nogriezumi un asins paraugs – pēc sprieduma spēkā stāšanās

iznīcināms;

– piecas atslēgas – pēc sprieduma spēkā stāšanās atdodami dzīvokļa /adrese/ īpašniekam /H.G./;

– dators „DELL", datora soma, datora lādētājs un Tele2 zibatmiņa – pēc sprieduma spēkā stāšanās atdodami /J.G./, bet mantu neizņemšanas gadījumā tās iznīcināmas.

Pārējā daļā pirmās instances tiesas spriedums atstāts negrozīts.

Ar tiesu nolēmumiem /J.G./ atzīts par vainīgu un sodīts par to, ka viņš izdarīja citas personas tīšu prettiesisku nonāvēšanu (slepkavību).

/J.G./ 2012.gada 15.maijā savā dzīvesvietā /adrese/, būdams alkohola ietekmē, dienas laikā izdzēris precīzi nenoskaidrotu alkohola daudzumu – no 300 līdz 650g viskija un aptuveni 200g šampanieša, pēc plkst. 21.00, kad minētajā dzīvoklī ieradās viņa draudzene /E.P./, uzsāka strīdu ar viņu. /J.G./, atrodoties dzīvokļa istabā, nevaldīdams dusmas un alkohola ietekmē kļuvis agresīvs, apzināti un tīši, nolūkā fiziski izrēķināties ar /E.P./, brīdī, kad Elīna atradās uz dīvāna, pielietojot fizisko spēku, ar abām rokām satvēra viņas kaklu un sāka /E.P./ žņaugt. Tā kā /E.P./ aktīvi pretojās un mēģināja izrauties, /J.G./, pārvarot viņas pretošanos, tīši un mērķtiecīgi, nolūkā atņemt viņai dzīvību, pielietojot fizisko spēku, ar dūri iesita /E.P./ pa deniņiem un turpināja viņu tīši sist, neilgā izmeklēšanā nenoskaidrotā laika posmā izdarīja kopumā ne mazāk kā 8 sitienus /E.P./ pa dzīvībai svarīgu orgānu – galvu, sita pa pieri, deniņiem, seju, žokli un degunu. Pēc tam /J.G./ ar savas labās kājas ceļgalu iesita /E.P./ pa seju. Minēto sitienu rezultātā /E.P./ tika nodarīta trula galvas trauma ar zemādas asinsizplūdumiem, nobrāzumiem sejas rajonā, labās pieres apvidū, kreisās acs ārējā kaktiņa rajonā, asinsizplūdumiem uz galvas ādas muskuļa lēvera iekšējās virsmas, abos deniņu muskuļos, asinsizplūdumu zem mīkstajiem galvas smadzeņu apvalkiem un deguna sasitumu ar asiņošanu, kas sarežģījās ar galvas smadzeņu tūsku un asiņu aspirāciju plaušās. /E.P./ līķa izmeklēšanas gaitā tika konstatēti miesas bojājumi galvas apvidū – zemādas asinsizplūdumi abu acu plakstiņos, abu vaigu, augšlūpas, apakšlūpas, zoda un labās pieres rajonā, nobrāzumus labās pieres apvidū, kreisās acs kaktiņa rajonā, zoda apvidū, asinsizplūdumus lūpu gļotādā, divas virspusējas sistas brūces augšlūpas gļotādā labā pusē, deguna sasitums ar zemādas asinsizplūdumu un asiņošanu, asinsizplūdumu uz galvas ādas muskuļu lēvera iekšējās virmas pieres, paura un kreisā deniņu rajonā, asinsizplūdumus abos deniņu muskuļos, asinsizplūdumu zem labās pieres un kreisās deniņu – paura daivas mīkstajiem smadzeņu apvalkiem, kas pēc sava rakstura kopumā pieskaitāmi pie smagiem miesas bojājumiem kā bīstamiem dzīvībai, un kam ir tieša cēloniska sakarība ar /E.P./ nāves iestāšanos 2012.gada 15.maijā precīzi nenoskaidrotā laikā pēc plkst.21.00, bet ne vēlāk kā plkst.22.31.

Šādas /J.G./ darbības kvalificētas pēc Krimināllikuma 116.panta.

Turklāt /J.G./ ar tiesu nolēmumiem atzīts par vainīgu un sodīts par to, ka viņš izdarīja zādzību nelielā apmērā.

2012.gada 15.maijā izmeklēšanā precīzi nenoskaidrotā laikā pēc plkst. 21.00, /J.G./, būdams alkohola ietekmē, savā dzīvesvietā /adrese/, pēc /E.P./ tīšas prettiesiskas nonāvēšanas, mantkārīgu tieksmju dēļ, atvēra /E.P./ somā esošo naudas maku un nozaga no tā naudu 10 latus (14,23 *euro*). Pēc tam /J.G./ ar nolaupīto naudu aizgāja no noziedzīgā nodarījuma izdarīšanas vietas un naudu izlietoja savām vajadzībām. Tādējādi /A.P./ tika nodarīts mantisks kaitējums – nozagta nauda 10,00 latu (14,23 *euro*).

Šādas /J.G./ darbības kvalificētas pēc Krimināllikuma 180.panta pirmās daļas.

Apsūdzētā /J.G./ aizstāve G.Kaminska iesniegusi kasācijas sūdzību, kurā lūdz atcelt Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 18.septembra spriedumu pilnībā un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Aizstāve uzskata, ka apelācijas instances tiesa ir pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 1.panta, 12.panta pirmās daļas, 15.panta, 19.panta otrās un trešās daļas, 20.panta pirmās daļas, 23., 127.-130.panta, 350.panta pirmās un otrās daļas, 352.panta pirmās daļas, 377.panta 2.un/vai 8.punkta, 511., 512., 527.panta pārkāpumus. Turklāt, aizstāves ieskatā, apelācijas instances tiesa nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 1.panta pirmo daļu, 6.panta pirmo daļu, 8.pantu, 35.pantu, 46.panta pirmo –trešo daļu, 116.pantu, kas saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 574.pantu ir Krimināllikuma pārkāpums.

Aizstāve kasācijas sūdzību pamato ar šādiem argumentiem:

1) tiesas noteiktais morālā kaitējuma kompensācijas apmērs cietušajiem /A.P./, /A.A./, /M.P./ nav samērīgs un pamatots;

2) tiesa kļūdaini piemērojusi Kriminālprocesa likuma 352.panta pirmo daļu. Kriminālprocesa likums neparedz tiesības katram cietušajam uz atsevišķu individuālu kompensāciju;

3) Augstākā tiesa lietā Nr.SKK-514/2013 norādījusi, ka gadījumā, ja lietā ir vairāki cietušie, vispirms jālemj, vai jānosaka kompensācija par morālo aizskārumu un jānosaka tās apmērs, un tikai tad jālemj, kādās daļās un kuram no cietušajiem atlīdzība pienākas;

4) speciālā likuma „Par valsts kompensāciju cietušajiem" 7[1].panta ceturtajā daļā noteikts, ka gadījumā, ja noziedzīga nodarījuma rezultātā iestājusies personas nāve un kriminālprocesā par cietušajiem atzītas vairākas personas, šīm personām izmaksā valsts kompensāciju, sadalot to proporcionāli cietušo skaitam;

5) civilprocesa kārtībā izskatītajās lietās konsekventi tiek piemērota prakse, nosakot vienu kompensācijas summu ģimenei, neatkarīgi no prasību iesniegušo vecāku skaita, kā arī noraidot mirušās vai cietušās personas māsu/brāļu tiesības uz atsevišķu kompensāciju (Augstākās tiesas Senāta Civillietu departamenta 2009.gada 16.decembra spriedums lietā Nr.SKC-579/2009, 2011.gada 28.septembra lēmums lietā Nr.SKC-258/2011, 2011.gada 28.septembra spriedums lietā Nr.SKC-274/2011);

6) Augstākās tiesas Senāta Krimināllietu departaments 2012.gada 18.septembra lietā Nr.SKK-406/2012 norādījis, ka Kriminālprocesa likuma 352.pantā noteikti kritēriji, kurus izvērtējot, tiesa nosaka atbilstoši kompensācijas apmēru gan attiecībā uz materiālo, gan morālo kaitējumu. Nevienam no šiem kritērijiem nav lielāka svara kā citiem, tie vērtējami kopsakarā viens ar otru;

7) /J.G./ darbībās nav konstatējamas Krimināllikuma 116.pantā paredzētā noziedzīgā nodarījuma sastāva pazīmes;

8) /J.G./ darbības būtu kvalificējamas pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas;

9) tiesa nav pietiekami motivējusi, kādēļ tā noraida aizstāvības argumentus par pierādījumiem – /J.G./, ekspertu /J.S./, /I.S./, /J.M./ liecībām, inspektores /L.V./ 2012.gada 18.maija ziņojumu, ekspertu atzinumiem Nr.494, Nr.54-p;

10) aizstāve, uzsverot, ka tiesu praksei jābūt vienveidīgai, kā piemēru min Augstākās tiesas 2009.gada 16.jūnija lēmumu lietā Nr.SKK-295/2009, kur konstatēts, ka darbības – vismaz 15 sitienu ar dūri izdarīšana pa cietušā galvu, kā rezultātā iestājusies cietušā nāve, pareizi kvalificētas pēc Krimināllikuma 125.panta trešās daļas;

11) tiesa nav pietiekami vērtējusi aizstāvības pierādījumus, kuri liecina, ka /J.G./ nebija nodoma atņemt dzīvību /E.P./ – /J.G./ nav pielietojis speciāli pielāgotus priekšmetus, vardarbība nebija ilgstoša un intensīva, apsūdzētā un /E.P./ attiecības pirms tam bija draudzīgas, /J.G./ nav raksturīga agresija, viņš ir kategoriski norādījis, ka nav vēlējies /E.P./ nāvi;

12) Augstākās tiesas 2012.gada 8.marta lēmumā lietā Nr.SKK-126/2012, 2011.gada 25.janvāra lēmumā lietā Nr.SKK-15/2011, 2013.gada 14.maija lēmumā lietā Nr.SKK-39/2013, 2014.gada 30.janvāra lēmumā lietā Nr.SKK-4/2014 secināts, ka Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā ietvertā sastāva īpatnība ir tāda, ka neuzmanība pret nodarītā smagā miesas bojājuma rezultātā izraisīto nāvi izslēdz konkretizētu nodomu attiecībā pret nodarāmā smagā miesas bojājuma bīstamību dzīvībai;

13) /J.G./ nav izdarījis Krimināllikuma 180.pantā pirmajā daļā paredzēto noziedzīgo nodarījumu;

14) kriminālprocess par Krimināllikuma 180.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu uzsākts nevis pēc cietušā iesnieguma, bet uz apsūdzētā liecību pamata, pārkāpjot Kriminālprocesa likuma 7.panta otro daļu, kas noteic, ka kriminālprocesu par Krimināllikuma 180.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu uzsāk, ja saņemts pieteikums no personas, kurai nodarīts kaitējums;

15) cietušās /A.P./ pieteikuma neesamība ir šķērslis /J.G./ atzīšanai par vainīgu un sodīšanai pēc Krimināllikuma 180.panta;

16) neraugoties uz Kriminālprocesa likuma 377.panta 8.punkta prasību, kriminālprocess pret /J.G./ šajā daļā nav izbeigts;

17) /J.G./ konsekventi noliedzis, ka ņēmis svešu naudu un paskaidrojis, ka paņēmis savu naudu, ko iepriekš bija iedevis /E.P./, lai kopā veiktu iepirkumus;

18) kriminālprocess pēc Krimināllikuma 180.panta būtu izbeidzams, pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 377.panta 2.punktu;

19) abu instanču tiesām atbilstoši Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 2.punktam bija pamats atzīt, ka /J.G./ ir aktīvi veicinājis noziedzīgā nodarījuma atklāšanu un izmeklēšanu;

20) /J.G./ nepamatoti atzīts atbildību pastiprinošais apstāklis – noziedzīgs nodarījums izdarīts alkohola ietekmē, jo nav izslēgta pašapruna;

21) nosakot sodu, tiesa nav pietiekami ņēmusi vērā /J.G./ personības iezīmes, kuras ļauj secināt, ka viņš nav persona ar stabilu asociālu uzvedību, rīcību, mērķiem.

Cietušie/A.P./, /M.P./, /A.A./ iesniegtajā kasācijas sūdzībā un tās papildinājumos lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu pilnībā un lietu nosūtīt jaunai izskatīšanai pirmās instances tiesā. Cietušie lietu lūdz izskatīt tiesas sēdē mutvārdu procesā, pamatojot savu lūgumu ar to, ka klātienē visi dalībnieki dzird teikto un uzreiz var sniegt paskaidrojumus. Cietušo ieskatā, lietas izskatīšana mutvārdu procesā ekonomētu tiesvedības laiku un sekmētu krimināltiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu.

Cietušie uzskata, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot lietu, pieļāvusi Satversmes 91., 92.panta, Kriminālprocesa likuma 1., 2., 8., 15.panta, 43.panta pirmās daļas 5.punkta, 124.panta pirmās, otrās, trešās, ceturtās daļas, piektās daļas, 127. panta pirmās daļas, 128. panta pirmās, otrās, trešās daļas, 129., 193.panta, 194.panta, 195. panta pirmās, trešās daļas, 197.panta pirmās daļas, 201.panta trešās daļas, 205.panta, 511.panta otrās daļas, 512.panta pirmās, otrās daļas, 563.panta otrās daļas, 564.panta ceturtās, sestās daļas, 565.panta pirmās daļas 1.,4.punkta, trešās daļas 1.punkta, ceturtās daļas, 566., 572.panta pārkāpumus. Cietušo ieskatā, kasācijas sūdzībā un tās papildinājumos minētie Kriminālprocesa likuma pārkāpumi atzīstami par Kriminālprocesa likuma būtiskiem pārkāpumiem šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kas noveduši pie nelikumīga nolēmuma. Turklāt cietušie uzskata, ka apelācijas instances tiesa nepamatoti nav piemērojusi Krimināllikuma 9.panta otro daļu, kā arī nepareizi piemērojusi Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 3.punktu. Cietušo ieskatā, daļēja kaitējuma atlīdzināšana neattiecas uz Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 3.punktā noteikto. Apelācijas instances tiesas norādītais atbildību mīkstinošais apstāklis, ka apsūdzētais /J.G./ atvainojās cietušajiem, nav atzīstams par atbildību mīkstinošu apstākli.

Turklāt cietušie uzskata, ka pret /E.P./ ir izdarīti noziegumi, kas paredzēti Krimināllikuma 159.panta otrajā daļā un 117.panta 8.,10.punktā.

Cietušie kasācijas sūdzībā un tās papildinājumos norādījuši šādus argumentus:

1) apelācijas instances tiesai nebija tiesību neatkārtot pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus, tie bija jāvērtē;

2) tiesa nepamatoti atzinusi, ka pierādīta apsūdzētā vaina tīšā slepkavībā ar netiešu nodomu;

3) tiesa nav vērtējusi pierādījumus, kuri norāda uz izdarīto dzimumnoziegumu pret /E.P./;

4) tiesa nepamatoti atteikusies pārbaudīt tiesu medicīnas eksperta /U.B./ viedokli par /E.P./ nāves iemeslu;

5) tiesa nemotivēti noraidījusi cietušo lūgumu veikt lietisko pierādījumu apskati;

6) tiesa nemotivēti noraidījusi cietušo lūgumu nozīmēt atkārtotu tiesu medicīnas komisijas ekspertīzi /E.P./ nāves cēloņa noskaidrošanai;

7) prokurores viedoklis, ka kriminālprocesā nav iegūti pierādījumi dzimumnozieguma izdarīšanā pret /E.P./, ir nepamatots;

8) morālā kaitējuma kompensācijas summa neatbilst cietušo piedzīvotajām ciešanām;

9) apelācijas instances tiesa nepamatoti nekompensēja cietušajiem maksu par lietas materiālu kopēšanu;

10) tiesa nepamatoti noraidījusi cietušo lūgumu ierasties noziegumа vietā un izņemt /E.P./ piederošas smaržas, sporta čības, lietussargu, mājas čības, otru auskaru un citas mantas;

11) lietā nepamatoti nav veiktas izmeklēšanas darbības – nav apskatīti lietiskie pierādījumi, nav noteiktas bioloģiska rakstura pēdas, nav paņemti pirkstu nospiedumi, nav izņemts maks ar dokumentiem;

12) lietā nav veiktas DNS, bioloģiskā un trasoloģiskā ekspertīze lietiskajiem pierādījumiem – rozā stringiem, legingiem, vīriešu apakšbiksēm, džinsu biksēm, saplēstajam līķa apģērbam, auskaram, sieviešu jaciņai, diviem vīriešu krekliem, vīriešu biksēm, šortiem, maskai, lentei, spilvenam, spilvendrānai, palagam, virspalagam, dvieļiem;

13) nav veiktas kiberekspertīzes telefonam NOKIA un datoram DELL;

14) nav pārbaudīts liecinieku /J.K./, /A.B./, /R.L./, /H.G./ alibi;

15) /E.P./ nodarīto miesas bojājumu raksturs un apsūdzētā /J.G./ darbības liecina par slepkavības izdarīšanu ar tiešu nodomu;

16) melna adīta vīriešu cepure ar diviem caurumiem vienā pusē bija nepieciešama slepkavas slēpšanai filmā, melnas krāsas auduma strēmele bija upura fiksēšanas ierocis, spilvens ar sarkanbrūniem traipiem bija slepkavības ierocis;

17) tiesa nav vērtējusi tiesu medicīnas eksperta /J.P./ viedokli;

18) tiesa nav vērtējusi ekspertu atzinumus Nr.127, Nr.111, Nr.112, Nr.113;

19) tiesa nav vērtējusi /E.P./ telefonsarunu izdrukas;

20) no noziegumа vietā esošā datora DELL tika filmēta un pārraidīta izvarošana grupā un slepkavība;

21) cietušo pieteikto lūgumu noraidīšana pārkāpa viņu tiesības uz taisnīgu un objektīvu tiesu;

22) tiesas motivācija par iesniegto lūgumu noraidīšanu ir nepamatota;

23) tiesa nav novērtējusi prokurora debašu runu, kurā tika norādīts, ka lietā saglabājas būtiskas neskaidrības noziegumа apstākļu virknē.

Cietušie iesnieguši iebildumus par apsūdzētā /J.G./ aizstāves kasācijas sūdzību. Cietušie par nepamatotiem uzskata visus aizstāves kasācijas sūdzībā minētos argumentus un iebildumos izsaka aizstāves argumentu vērtējumu. Cietušie, pamatojot savus iebildumus, analizē ekspertu atzinumus un liecības, apsūdzētā /J.G./ darbības un viņa liecības, /J.G./ raksturojošos dokumentus. Cietušo ieskatā, morālā kaitējuma kompensācija nosakāma katram cietušajam, nevis viena morālā kaitējuma kompensācija visai ģimenei. Cietušie uzskata, ka apsūdzētais /J.G./ ir izdarījis noziedzīgus nodarījumus, ka paredzēti Krimināllikuma 159.panta pirmajā daļā, 117.panta 8., 10.punktā. Aizstāves norāde, ka /J.G./ ir izdarījis noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 125.panta trešajā daļā, ir nepamatota. Tāpat nepamatoti aizstāve sūdzībā norādījusi, ka /J.G./ nav izdarījis noziedzīgu nodarījumu, kas paredzēts Krimināllikuma 180.panta pirmajā daļā.

Augstākā tiesa atzīst, ka cietušo /A.P./, /M.P./ un /A.A./ lūgums par lietas izskatīšanu mutvārdu procesā atklātā tiesas sēdē viņu klātbūtnē noraidāms. Atbilstoši Kriminālprocesa likuma 101.panta otrās daļas 3.punktam cietušajam kasācijas instances tiesā ir tiesības pieteikt motivētu lūgumu par sūdzības izskatīšanu mutvārdu procesā atklātā tiesas sēdē viņa klātbūtnē. Cietušie savu lūgumu par lieta izskatīšanu mutvārdu procesā pamatojuši ar to, ka mutvārdu procesā visi dalībnieki dzird teikto un uzreiz var sniegt paskaidrojumus, kā arī ar to, ka tas ekonomētu tiesvedības laiku.

Kriminālprocesa likuma 583.panta otrā daļa noteic, ka lietas izskatīšana rakstveida procesā nosaka, ja iespējams pieņemt lēmumu pēc lietā esošajiem materiāliem. Ja nepieciešami papildu paskaidrojumi no personām, kurām ir tiesības piedalīties procesā, vai, pēc Augstākās tiesas ieskata, attiecīgajai lietai var būt īpaša nozīme likuma normu interpretēšanā, nosaka lietas izskatīšanu tiesas sēdē. Augstākā tiesa atzīst, ka lietas izskatīšana nosakāma rakstveida procesā, jo lēmumu lietā iespējams pieņemt pēc lietā esošajiem materiāliem. Cietušie jau ir snieguši savus paskaidrojumus kasācijas sūdzībā un tās papildinājumos, viņu viedoklis par to, ka mutvārdu process saīsinātu tiesvedības laiku kriminālprocesā, nav pamatots.

Augstākā tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesas spriedums atceļams daļā par morālā kaitējuma kompensācijas piedziņu no /J.G./ cietušajai /A.A./ 12000 *euro*, /A.P./ 13090,40 *euro*, /M.P./ 14228,72 *euro*, bet pārējā daļā spriedums atstājams negrozīts.

Saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 569.panta pirmo un trešo daļu kasācijas instances tiesa lietas faktiskos apstākļus nenoskaidro, pierādījumus lietā no jauna neizvērtē.

Kasācijas instances tiesas kompetencē ietilpst pārbaudīt, vai apelācijas instances tiesa nav pārkāpusi Kriminālprocesa likumā izvirzītās prasības pierādījumu vērtēšanā, vai pareizi piemērots Krimināllikums, kvalificējot noziedzīgu nodarījumu un nosakot sodu, vai apelācijas instances tiesas spriedums atbilst Kriminālprocesa likuma prasībām, vai nav pārkāpts kriminālprocesa pamatprincips – tiesības uz taisnīgu tiesu.

Pierādījumu vērtēšana ietver sevī pierādījumu attiecināmības, pieļaujamības, ticamības un pietiekamības izvērtēšanu, kas izriet no Kriminālprocesa likuma 19., 128., 129., 130.panta.

Augstākā tiesa konstatē, ka apsūdzētā /J.G./ aizstāves G.Kaminskas kasācijas sūdzībā pamatā atkārtoti apelācijas sūdzībā norādītie motīvi un tie ir vērsti uz to, lai no jauna pārvērtētu lietā iegūtos pierādījumus.

Aizstāve apstrīd apsūdzētā /J.G./ darbību kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 116.panta, uzskatot, ka tiesa nav pietiekami vērtējusi aizstāvības pierādījumus par to, ka /J.G./ nebija nodoms atņemt dzīvību /E.P./. Apelācijas instances tiesai, izskatot lietu, nav radušās saprātīgas šaubas par apsūdzētā /J.G./ vainīgumu /E.P./ slepkavībā. Kasācijas instances tiesai nav tiesiska pamata apšaubīt apelācijas instances tiesas secinājumus par minētā noziedzīgā nodarījuma juridisko kvalifikāciju. Augstākā tiesa atzīst, ka aizstāve bez pamatojuma atsaukusies uz Augstākās tiesas lēmumiem lietās – 2009.gada 16.jūnija lēmumu lietā Nr.SKK-295/2009, 2012.gada 8.marta lēmumu lietā Nr.SKK- 126/2012, 2011.gada 25.janvāra lēmumu lietā Nr.SKK - 15/2011, 2013.gada 14.maija lēmumu lietā Nr.SKK-39/2013, 2014.gada 30.janvāra lēmumu lietā Nr.SKK-4/2014.

Augstākā tiesa atzīst par nepamatotu aizstāves G.Kaminskas norādi par to, ka kriminālprocess pret /J.G./ pēc Krimināllikuma 180.panta pirmās daļas uzsākts nepamatoti, jo nav saņemts pieteikums no personas, kurai nodarīts kaitējums.

Kā redzams no lietas materiāliem, /A.P./ atzīta par cietušo 2012.gada 22.maijā sakarā ar to, ka viņai nodarīts morāls un mantisks kaitējums. Tajā pašā datumā viņa nopratināta un savās liecībās paskaidrojusi, ka pēc meitas Agneses stāstītā zina, ka no /E.P./ maka pazudusi nauda. Sakarā ar notikušo viņai nodarīts morāls un mantisks kaitējums, kura apmēru precizēs pēc meitas Elīnas apbedīšanas (1.sējuma 105.-107.lapa). Augstākās tiesas ieskatā, cietušās /A.P./ liecības par naudas zādzību no /E.P./ maka konkrētajā lietā faktiski vērtējams kā pieteikums no personas, kurai nodarīts kaitējums. Minēto nepārprotami apstiprina tas, ka /A.P./ un /M.P./ savā 2012.gada 22.novembra iesniegumā Latvijas Republikas Saeimas Juridiskajai komisijai (iesnieguma kopija pievienota lietai) norādījuši, ka /J.G./ pēc slepkavības ir nozadzis naudu un tālruni, jautājuši, kādēļ par zādzību viņš netiek saukts pie atbildības (1. sējuma 239.lapa).

Augstākā tiesa atzīst, ka aizstāve bez pamatojuma sūdzībā norādījusi, ka /J.G./ nepamatoti atzīts atbildību pastiprinošs apstāklis – noziedzīgs nodarījums izdarīts alkohola ietekmē. Apelācijas instances tiesa savā spriedumā ir motivējusi, kādēļ atzinusi minētā apstākļa esamību konkrētajā lietā. Tāpat apelācijas instances tiesa spriedumā ir pamatojusi savu atzinumu par to, kādēļ apsūdzētajam /J.G./ nav konstatējams atbildību mīkstinošs apstāklis – vainīgais aktīvi veicinājis noziedzīgā nodarījuma atklāšanu un izmeklēšanu.

Augstākā tiesa uzskata, ka, nosakot apsūdzētajam /J.G./ sodu, apelācijas instances tiesa ir ievērojusi Krimināllikuma 35.panta otrajā daļā definēto soda mērķi un Krimināllikuma 46.pantā ietvertos soda noteikšanas vispārīgos principus.

Vienlaicīgi Augstākā tiesa atzīst par pamatotu apsūdzētā /J.G./ aizstāves G.Kaminskas kasācijas sūdzībā norādīto par nepareizu morālā kaitējuma kompensācijas apmēra noteikšanu cietušajiem /A.P./, /M.P./, /A.A./. No apelācijas instances tiesas sprieduma izriet, ka tiesa noteikusi morālā kaitējuma kompensāciju atsevišķi katram cietušajam. Tiesa, nosakot morālā kaitējuma kompensācijas apmēru, pamatojusies uz Latvijas Republikas Augstākās tiesas 2010./2011.gada tiesu prakses apkopojuma „Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā" minētajām rekomendācijām, kur, tostarp, par Krimināllikuma 116.pantā paredzēto noziedzīgo nodarījumu rekomendēts piedzīt no 7000 latiem līdz 10000 latiem (no 2014.gada 1.janvāra pie noteiktā pārejas kursa 1 *euro* = 0,702804 lati) – no 9960,10 *euro* līdz 14228,72 *euro*. Augstākā tiesa norāda, ka minētajā tiesu prakses apkopojumā nav ieteikts rekomendējamo summu izmaksāt katram cietušajam atsevišķi. Tādējādi tiesa konkrētajā gadījumā ir noteikusi cietušo labā lielāku morālā kaitējuma kompensāciju, nekā tas rekomendēts Augstākās tiesas 2010./2011.gada tiesu prakses apkopojuma „Tiesu prakse par morālā kaitējuma kompensāciju kriminālprocesā" pielikumā Nr.3, lai gan spriedumā norādījusi, ka tā vadās no minētajā apkopumā rekomendētajiem morālā kaitējuma apmēriem.

Augstākā tiesa 2016.gada 14.janvāra lēmumā lietā Nr.SKK-1/2016 paudusi viedokli, ka kompensācija par morālo kaitējumu tiek piešķirta par konstatētā pārkāpuma faktu, nevis par katra atsevišķā ģimenes locekļa ciešanām. Minētais nozīmē to, ka noteiktā morālā kaitējuma summu neizmaksā atsevišķi katram cietušajam. Tiesai ir tiesības atkāpties no judikatūras, taču tādā gadījumā viedoklis nolēmumā ir jāpamato.

Ievērojot to, ka tiesa morālā kaitējuma kompensācijas apmēru noteikusi, atsaucoties uz judikatūru, bet nepareizi piemērojusi judikatūrā nostiprināto principu par morālā kaitējuma kompensācijas apmēra noteikšanu, tiesas spriedumu šajā daļā nevar atzīt par tiesisku un pamatotu saskaņā ar Kriminālprocesa likuma 511.panta otro daļu. Minētais pārkāpums atzīstams par Kriminālprocesa likuma būtisku pārkāpumu šā likuma 575.panta trešās daļas izpratnē, kura dēļ apelācijas instances tiesas nolēmums daļā par morālā kaitējuma kompensāciju atceļams un lieta šajā daļā nosūtāma jaunai izskatīšanai apelācijas instances tiesā.

Kasācijas instances tiesa konstatē, ka cietušo /A.P./, /M.P./ un /A.A./ kasācijas sūdzībā un tās papildinājumos detalizēti izklāstīts viņu subjektīvais viedoklis par pierādījumiem lietā un tiesas sniegto pierādījumu vērtējumu, kā arī par noziedzīgā nodarījuma kvalifikāciju.

Būtībā cietušie uzskata, ka lietā nav veikta pilnīga un objektīva izmeklēšana pirmstiesas kriminālprocesā, kā arī abu zemāko instanču tiesās. Cietušo ieskatā, tādā veidā pārkāptas viņu tiesības uz lietas izskatīšanu taisnīgā un objektīvā tiesā.

Augstākā tiesa konstatē, ka apelācijas instances tiesa spriedumā konstatējusi, ka pirmstiesas kriminālprocess veikts, nepieļaujot būtiskus procesuālos pārkāpumus, kas varētu ietekmēt kriminālatiesisko attiecību taisnīgu noregulējumu lietā. Cita kriminālprocesa ietvaros tika pārbaudīts cietušās /A.P./ iesniegums par citu personu saistību ar inkriminēto noziedzīgo nodarījumu, par /E.P./ piederošo mantu zādzību un par amatpersonu iespējamiem noziedzīgajiem nodarījumiem. Valsts policijas Iekšējās drošības birojs ierosināja kriminālprocesu Nr.12020000413 par Valsts policijas amatpersonu nelikumīgu rīcību, par svarīgu pierādījumu neizņemšanu, par notikuma vietas apskates nepienācīgu veikšanu, par izmeklēšanas darbību neveikšanu nolūkā noskaidrot citas personas, kuras piedalījās nozieguma izdarīšanā. Pēc kriminālprocesā iegūto pierādījumu izvērtēšanas 2013.gada 17.jūnijā pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu daļā, nekonstatējot amatpersonu darbībās noziedzīgu nodarījumu sastāvu. 2013.gada 18.septembrī pieņemts lēmums par kriminālprocesa izbeigšanu daļā par iespējamo /E.P./ piederošo mantu zādzību. 2013.gada 28.oktobrī izbeigts kriminālprocess par citu personu iespējamo saistību ar /E.P./ slepkavību. Apelācijas instances tiesa konstatēja, ka pirmās instances tiesa apmierināja tos cietušo pieteiktos lūgumus, kas attiecās uz pierādīšanas priekšmetu, /J.G./ celtās apsūdzības ietvaros. Pirmās instances tiesa pievienojusi lietas materiāliem cietušo iesniegtos dokumentus, nopratinājusi virkni liecinieku, ekspertus, visas amatpersonas, kuras bija saistītas ar izmeklēšanu, kā arī personas, kuras pēc cietušo viedokļa bija saistītas ar izdarīto slepkavību – lieciniekus /J.G./, /J.K./, /R.L./, /A.B./.

Augstākā tiesa atzīst, ka minētie apstākļi apstiprina, ka pirmstiesas kriminālprocess un tiesas izmeklēšana veikta, ievērojot cietušajiem kriminālprocesā garantētās tiesības un nepārkāpjot kriminālprocesa pamatprincipus.

Cietušo ieskatā, apelācijas instances tiesa nepamatoti noraidījusi viņu pieteiktos lūgumus, nav izvērtējusi pierādījumus lietā, nepareizi noteikusi morālā kaitējuma kompensācijas summu, nepareizi atzinusi par apsūdzētā /J.G./ atbildību mīkstinošu apstākli daļēju kaitējuma atlīdzināšanu.

Augstākā tiesa atzīmē, ka tiesai nav pienākums apmierināt visus cietušo pieteiktos lūgumus. Cietušo lūgumu pamatotu noraidīšanu nevar uzskatīt par viņu tiesību aizskārumu.

Kā jau iepriekš minēts nolēmumā, apelācijas instances tiesas spriedums tiek atcelts daļā par morālā kaitējuma piedziņu no apsūdzētā /J.G./ par labu cietušajiem, tādēļ tiesa neatkārtos jau minētos argumentus par morālā kaitējuma kompensācijas apmēra nemotivētu izlemšanu.

Augstākā tiesa atzīst, ka tiesas atzinums par apsūdzētā /J.G./ atbildību mīkstinošu apstākļa – cietušajiem nodarītā materiālā zaudējuma atlīdzināšana – esamību ir atbilstošs Krimināllikuma 47.panta pirmās daļas 4.punkta izpratnei (panta redakcijā no 1999.gada 1.aprīļa līdz 2013.gada 31.martam). Augstākā tiesa uzskata, ka apelācijas instances tiesa, atstājot negrozītu pirmās instances tiesas spriedumu daļā par apsūdzētā /J.G./ faktiskajām darbībām un nozieguma juridisko kvalifikāciju pēc Krimināllikuma 116.panta, atbilstoši Kriminālprocesa likuma 564.panta sestajai daļai spriedumā pamatoti neatkārtoja pirmās instances tiesas spriedumā minētos pierādījumus un atzinumus.

Kriminālprocesa likuma 23.pants noteic, ka krimināllietās tiesu spriež tiesa, tiesas sēdēs izskatot un izlemjot pret personu celto apsūdzību pamatotību, attaisnojot nevainīgas personas, vai arī atzīstot personas par vainīgām noziedzīga nodarījuma izdarīšanā un nosakot valsts institūcijām un personām obligāti izpildāmu krimināltiesisko attiecību noregulējumu, kas, ja nepieciešams, realizējams piespiedu kārtā.

Atbilstoši Krimināllikuma 1.panta pirmās daļas noteikumiem pie kriminālatbildības saucama un sodāma tikai tāda persona, kura vainīga noziedzīga nodarījuma izdarīšanā, tas ir, kura ar nodomu (tīši) vai aiz neuzmanības izdarījusi šajā likumā paredzētu nodarījumu, kam ir visas noziedzīga nodarījuma sastāva pazīmes.

Kriminālprocesa likuma 564.panta ceturtajā daļā noteikts, ka apelācijas instances tiesas nolēmuma motīvu daļā jānorāda apelācijas instances tiesas atzinums par apelācijas sūdzības vai protesta pamatotību, apstākļi, ko noskaidrojusi apelācijas instances tiesa, pierādījumi, kas apstiprina apelācijas instances tiesas atzinumu, motīvi, kāpēc apelācija instances tiesa noraida kādus pierādījumus, un likumi, pēc kuriem tā vadās.

No apelācijas instances tiesas sprieduma redzams, ka tiesa savus secinājumus par apsūdzētā /J.G./ vainīgumu Krimināllikumā 180.panta pirmajā daļā un 116.pantā paredzētajā noziedzīgajā nodarījumā pamatojusi ar tiesas sēdē pārbaudītiem un atbilstoši Kriminālprocesa likuma normu prasībām izvērtētiem pierādījumiem, vērtējot tos atbilstoši Kriminālprocesa likuma 9.nodaļas prasībām to kopumā un savstarpējā sakarībā.

Apelācijas instances tiesa savā spriedumā pamatoti norādījusi, ka apjoms un ietvari, kādos lieta tiek iztiesāta apelācijas instances tiesā noteikti Kriminālprocesa likuma 562.pantā. Minētā panta otrā daļa noteic, ka apelācijas instances tiesa drīkst piemērot likumu par smagāku noziedzīgu nodarījumu, nekā atzinusi pirmās instances tiesa, tikai tad, ja to lūdzis prokurors savā protestā vai cietušais savā sūdzībā, kuru atbalsta prokurors. Konkrētajā lietā prokurors uzturēja apsūdzību pēc Krimināllikuma 116.panta un 180.panta pirmās daļas, tāpēc apelācijas instances tiesa pamatoti atzinusi, ka apelācijas kārtībā nav izskatāma cietušo sūdzība daļā par /J.G./ atzīšanu par vainīgu un sodīšanu par smagāka nozieguma izdarīšanu pēc Krimināllikuma 117.panta par slepkavības, kas saistīta ar izvarošanu, izdarīšanu personu grupā un pēc tās izdarītu līķa apgānīšanu.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka cietušie kasācijas sūdzībā un tās papildinājumos bez pamatojuma norādījuši, ka lietā pieļauts Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92.panta pārkāpums.

Satversmes 91.pants noteic, ka visi cilvēki Latvijā ir vienlīdzīgi likuma priekšā. Cilvēka tiesības tiek īstenotas bez jebkādas diskriminācijas.

„Vienlīdzības princips nozīmē, ka vienādos faktiskajos un tiesiskajos apstākļos izturēšanās ir jābūt vienādai, savukārt atšķirīgos apstākļos izturēšanās ir jābūt atšķirīgai. [..] Diskriminācijas aizlieguma mērķis ir nepieļaut nevienlīdzīgu attieksmi, ja tā balstās uz kādu aizliegtu kritēriju. (*skat., Latvijas Republikas Satversmes komentāri VIII nodaļa Cilvēka pamattiesības. Autoru kolektīvs prof. R.Baloža zinātniskā vadībā.- Rīga:Latvijas Vēstnesis, 2011, 89., 98. lpp.*).

Latvijas Republikas Satversmes 92.pants noteic, ka ikviens var aizstāvēt savas tiesības un likumiskās intereses taisnīgā tiesā. Ikviens uzskatāms par nevainīgu, iekams viņa vaina nav atzīta saskaņā ar likumu. Nepamatota tiesību aizskāruma gadījumā ikvienam ir tiesības uz atbilstīgu atlīdzinājumu. Ikvienam ir tiesības uz advokāta palīdzību.

Augstākā tiesa nekonstatē pret cietušajiem pieļautu Latvijas Republikas Satversmes 91. un 92.pantā noteikto cilvēka pamattiesību pārkāpumu.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka cietušie bez pamatojuma norādījuši, ka apelācijas instances tiesa, iztiesājot lietu, pieļāvusi Kriminālprocesa likuma 1., 2., 8., 15.panta, 43.panta pirmās daļas 5.punkta, 124.panta pirmās, otrās, trešās, ceturtās daļas, piektās daļas, 127. panta pirmās daļas, 128. panta pirmās, otrās, trešās daļas, 129., 193., 194.panta, 195. panta pirmās, trešās daļas, 197.panta pirmās daļas, 201.panta trešās daļas, 205.panta, 511.panta otrās daļas, 512.panta pirmās, otrās daļas, 563.panta otrās daļas, 564.panta ceturtās, sestās daļas, 565.panta pirmās daļas 1.,4.punkta, trešās daļas 1.punkta, ceturtās daļas, 566., 572.panta pārkāpumus.

Kasācijas instances tiesa atzīst, ka apelācijas instances tiesa minēto normu prasības nav pārkāpusi.

Cietušo viedoklis pierādījumu vērtēšanā būtiski atšķiras no tiesas sniegtā pierādījumu vērtējuma, taču citāda pierādījumu vērtēšana, nekā tos vērtējusi apelācijas instances tiesa, nevar būt par pamatu tiesas nolēmuma atcelšanai. Apsūdzētā /J.G./ izdarīto noziedzīgo nodarījumu juridiskā kvalifikācija ir pareiza atbilstoši lietā iegūtajiem, pārbaudītajiem un novērtētajiem pierādījumiem.

Apsūdzētajam/J.G./ piemērotais drošības līdzeklis – apcietinājums –atstājams negrozīts. Atbilstoši Kriminālprocesa 272.panta ceturtajai daļai pamats apcietinājumam var būt tiesas spriedums par smaga vai sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu, par kuru piespriests brīvības atņemšanas sods. Apsūdzētajam /J.G./ par sevišķi smaga nozieguma izdarīšanu piespriests brīvības atņemšanas sods.

Pamatojoties uz Kriminālprocesa likuma 585. un 587.pantu, Augstākā tiesa

nolēma

Atcelt Rīgas apgabaltiesas 2015.gada 18.septembra spriedumu daļā par morālā kaitējuma piedziņu no /J.G./ – 13090,40 *euro* piedziņu cietušās /A.P./ labā, 14228,72 *euro* piedziņu /M.P./ labā, 12000 *euro* piedziņu /A.A./ labā un lietu atceltajā daļā nosūtīt jaunai izskatīšanai Rīgas apgabaltiesā.

Pārējā daļā spriedumu atstāt negrozītu.

Apsūdzētajam/J.G./ piemēroto drošības līdzekli – apcietinājumu – atstāt negrozītu.

Lēmums nav pārsūdzams.

Tiesnesis P.Opincāns

Tiesnesis P.Dzalbe

Tiesnese A.Poļakova